

KREŠŤAN

POLITICKÉ A SPOLOČENSKÉ KATOLICKÉ NOVINY
VYCHÁDZAJÚ KAŽDÚ NEDELU NA 16 STRANACH.

Predplatná cena:

Na celý rok 2 zl. — kr.
Na pol roka 1 > — >
Na štvrt roka — > 60 >

Jednotlivé číslo 4 kr.

Spisujú a vydávajú:

MIKULÁŠ LEPSÉNYI
a **GERHARD NÉMETH.**

Hlavný spolupracovník:

FRANTIŠ BLESZKÁNY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti
VIII. ker., Práter-úlica 44.

sem sa majú posilať predplatky, jako i do-
pisy do novin, ohlášky a náhodné reklamácie.
Cena jedného 5 súpcového malého riadku
je 10 kr. Rukopisy sa naspájk nedávajú.

Smerujúci sa susedia.

Jožko L'udák: Zdrav buď, ja veru vo vážnosti mám kríž, a to sa mi nepáči, keď na môjho Spasiteľa Ježiša jordaní strieľajú. Tu veru už musíme dačo započat.

Miško L'udák: Veru hej, ale čím skorej.

Krešťania! kupujte len u krešťanov!

Vládna strana a volby!

olby máme už pred sebou. V tom najbližšom čase má byť snemoveň rozpustená, majú byť noví vyslanci do nej vyvolení. Kandidáta vládnej strany skoro každý okres bude mať.

A práve preto upozorňujeme, napomínáme, braterský prosíme ctených voličov, aby hlasovali na bárskeho radšej, nežli na mameluckého kandidáta.

Netreba, ba nesmieme na kandidáta slobodnomyselného hlasovať z tých príčin, ktoré ctený čitateľ najde v tomto obraze mameluckej strany, ktorý obraz skytáme v tomto článku.

Vládna strana je podobná nemocnici, v ktorej sú hluchí, slepí, chromí, ktorým není k odpomoženiu. Tak aj vo vládnej strane sú mameluci, ktorí sú slepí, lebo nevidia biedu ľudu utrápeného, a preto nechcú odaniť bursu, nechcú na pomoci byť roľníctvu, nechcú brániť malých priemyselníkov proti dielňam. Mameluci mnohí sú hluchí, nepočujú hlas svojich voličov, ktorí ich prosili, na Boha prosili, aby nehlasovali na predlohy protikresťanské, oni ale tie prosby nepočuli, si nevšimli a proti vôli svojich voličov, svojich poveriteľov dľa chuti židozednárov sa chovali. Mnohí sú tuším aj chromí; aspoň medzi voličov tak sa im nechce ísť, jako chromý nevládze miesto premieňať. A tieto choroby na toľko sa chytily pánov mamelukov, že im odpomôcť, tuším není možno.

Bárs vedeli, že svojím chovaním celkom odvrátili voličov od seba, teda ani zďaleka sa úfať nemôžu, že ich voličia znovu zvolia, predsa zostali až do týchto nových volieb na ceste planej, ktorú ľud tak v ošklivosti má.

Oh a jaká nenávisť opanovala vládnú stranu proti ľudákovi. Kto je ľudák ten nesmie rečniť, nesmie svoje spisy čítať, nesmie dľa svojho svedomia a presvedčenia vyslanca voliť. Kto je kresťansko-ľudového smýšľania, keby bol jaký poriadny, nábožný, bohobojný, statočný, predsa ho mameluci pomlúvajú a za buriča vyhlasujú.

Taký duch panuje u vládnej strany, že židi môžu strieľať na Krista, môžu raniť srdco Krista so šípom civilného manželstva, nič sa im nestane; kat. kňazi ale keď zastávajú vo svojich časopisoch siedmu sviatosť, ktorú sám Ježiš Kristus, Kráľ kráľov ustanovil, žalár čaká na nich, tlačové pravoty sa im až tak sypú za krk.

V liberálnej strane nehľadajte uznanlivosti. Neufajte sa, že ona kedysi povie, no ľud už dosť dane platí: Oh nie! páni mameluci s roka na rok dvíhajú daň, a dvíhať budú, zakiaľ im len mästný hrniec neprekotíme a zo snemovne

nevytisneme. Ba krk bych položil na to, že i na to privolia, aby sme i k spoločným výdavkám vo väčšej miere prispeli, nežli doposiaľ, slovom sú hotoví i kvótu zvýšiť, aby len i ďalej nám na krku mohli sedieť.

Liberalismus má u nás už veľmi veľa na rováši; dobre on vie o tom, preto čahá za násilnosťami, lebo vie, že riadne prostriedky, svedomité pokračovanie mu nedostačí k udržaniu moci svojej.

Keby sa ale jakokoľvek sa pachoril, my mu musíme už ráz krky vykrútiť panovania ho zbaviť.

A teraz je tu k tomu príhodný čas, volby sú celkom blízko.

Prebuďme sa už raz. Ukážme celému svetu, že sme my kresťania nielen na základe krstu, lež i dľa svojho presvedčenia a chovania. Nezdadho dokážeme, či si vieru viac vážime, nežli časné veci. Sám Kristus Pán povedal, že kto ho vyzná pred ľuďmi, toho i On vyzná pred svojim Otcem; a kto Ho zapre pred ľuďmi, toho i On zapre pred svojim Otcem, ktorý je v nebesiach (Mat. 10. 23.)

Či my môžeme Krista zapreť, to jest podporovať pri volbách takých, ktorí Krista svojím životom zapierajú, proti nemu bojujú, križ sv. opúšťajú, haniteľov križa netrescú?

Nesmieme tedy hlasovať na zednárov, na liberálnych zradcov Krista.

Kto hlasoval na zákon, dľa ktorého stav manželský není sviatosť, lež len smlúva občianska; kto hlasoval na zákon, ktorý tak znie, že krst sa i v obriezku môže premeniť, že kresťan i židom môže zostať, na toho hlasovať nesmieme.

A veď toto všetko prijali liberáli k vôli zednárom.

Či my môžeme tedy na liberálov hlasovať? Na tých liberálov, ktorí nielen viery nemajú, lež ani ľudskosti; lebo však keby ľudskosti mali, by neboli tak ohavne, tak bezcitne zachádzali s neodvislými voličmi v Nitre a v Stupave. Keby mali len trochu spravodlivosti v sebe, by nehabali volebné práva daň statočne platiacim neodvislým občanom.

Oh prebuďme sa len; a pomyslime si častejšie na ohavnosti, ktorých sa už doposiaľ liberalismus dopustil, a ktorých by sa on ešte dopustil, keby sme ho i naďalej nechali nad sebou panovať.

Či si všíma liberalismus zákony, či on šetrí slobodu našu zákonmi i prisahou úradských potvrdení; či sa on nevyhráza, nesľubuje všeličo — dve na tri reptajúc bez smyslu, — neprosí a nehrozí, aby ubohí voličia toho

vollili, koho liberalismus za svojho otroka drži?

Svobodnomyselnosť už sama v sebe je hriech dľa slov rímskeho otca; svobodnomyselnosť tak ohavnými okolnosťami a výsledkami sprovádzaná ale je celé bahno hriechov.

My nesmieme byť slepými prostriedkami skrze hlasovanie na liberála toho, aby sa i naďalej s nami tak ohavne a ukrutne zachádzalo. Volby sú už pred dverami. Lud má svoj osúd a svoju budúcnosť, vo svojej ruke teraz.

Kto bude hlasovať zas len na liberálnych panákov, ten nech sa nám neponosuje, že sú farchy veľké, že ho utláčajú: lež čo si svojim hlasovaním navaril, to nech potom medzi stonaním a preklínaním svojej podlosti i zje.

Buďme ku všetkému prichystaní. Volby pravdepodobne počiatkom novembra vypália; sriadme sa do tej doby, najdime si ľudového kandidáta, obráťme sa v pochybnosťach k písárni sústrednej ľudovej strany. — Kde by ale nebolo možno ľudáka vyvoliť, radši hlasujme na ľavičiaka, nežli na praváka.

Tieto volby budú s veľkým podplácaním spojené; také groše ale považujme za judácke, lebo od zednárskych liberálov pochádzajú.

Budú sa nám aj vyhrážať; v takom páde ale chytro si donesme dvoch svedkov, a poprosme takého bezočivého panáka, aby opätovne svoju hrozbu; a uvidíte, že hneď sa odkľúdi, ako isté zviera, keď sa vodou obleje. Lebo dobre vie liberálny úradník, že naňho dokázana výhražka by mu odňala chlieb a slobodu.

Teda podplácanie, hrozby, prosby, priateľstvo, kmoterstvo a iné podobné veci nesmejú obušť naše čisté svedomie, ktoré nasledujúce poriadny, nielen pokrstený, lež i dľa krstnej prisahy žijúci kresťan len na ľudového bude hlasovať a (kde by takého nebolo) na poriadneho ľavičiaka.

Jestli pretrhneme niť liberálneho panovania pri týchto volbách, dobre bude s nami, jestli sa ale judácky zachováme, beda nám; celý svet povie, že nemáme viery, nemáme presvedčenia; ba i sami liberáli budú o nás opakovať, že sme sprostí Slováci.

Viera, seba povedomie, statočnosť a naša i našich dietok budúcnosť žiadajú, aby sme všade bojovali proti liberálom.

Nech žijú tak smýšľajúci voličia, nech žijie ľudová strana! Boh je s nami, ani podzemie nás nepremôže!

Jozef Urminčan.

Mužovia, ženy, dietky! modlite sa každodenne za víťazstvo ľudovej strany!!

POLITICKE CHYRY.

Už teraz celkom iste vieme, že bude snemoveň rozpustená. Bánffy ešte pred mesiacom prosil Jeho Veličenstvo, aby mu dovolil rozpustiť snemoveň, Veličenstvo ale na základe rady jedného vážneho muža odoprel, nevyhovel žiadosti Bánffyovej, ktorý teraz znovu kopal na dvere palácu kraľovského, podopierajúc svoju prosbu s tým, že teraz pre krátkosť času je celkom vystavený sile ľavičiakov a nemá žiadnej úfnosti, že by čiastku kvóty na Uhorsko padajúcu zvýšiť a smluvu medzi Rakúskom a Uhorskom obnoviť mohol. — Ejhľa že sa zaoberal pán Bánffy s rozpustením snemovne, bárs pred dakolkými týždňami tvrdil, že si na to ešte nemyslel, — totižto vtedy to vypustil z pomedi zubov celkom verejne, keď ho Szederkényi interpeloval v tej veci.

Mária D., dcéra to kráľ. kniežata Jozefa svoj sobáš bude mať v Uhorsku a síce v budínskej kapinke Sigismunda bez toho, že by civilným obradom sa podrobila.

Popis knazských dôchodkov ešte koncom toho mesiaca bude celkom hotový, ak sa potom dostanú do rúk svetských výborov dôzorských.

Farár Daniš Polgár chce vystúpiť s liberálnym programom za ablegáta a celkom verejne píše v jedných novinách, že revisia nenie terajšiemu času primeraná, že je on spokojný s krajinskými pomerami terajšími pod panovaním ducha zednársko-židovsko-liberálneho. L'úto je nám tohoto človečka, viac nechceme teraz o ňom písať.

Pochop mamelukov o ľudovej strane. Jedon vynikajúci člen mameluckej strany sa bol vyslovil pred jedným novinkárom, že ľudová strana len v bode revisie je proti liberálnej, v ostatných otázkach vraj je jej prívřenkyňou; a preto lepšie je dľa mienky toho istého, keď ľudáci sa dostanú do snemovne, nežli keby iní ľavičiáci ta prišli. Po revisii ale — lebo dľa neho revisia sa časom prevede, ponevác sú tie zákony chytrácko zavedené — sa ľudová strana spojí s liberálnou, a len to bude ostatkom ľudového křiku, že zvlášte neodvisliaci budú preriedení. — Také smýšľanie tiež len z liberálnych modzgov môže vyskočiť.

Páni ablegáti teraz len kortešujú a po okresoch lietajú — behajú, aby si nadobudli ztratenú dôveru ľudu, ktorú si chovaním sa cez uplynutých päť rokov odpratali.

Ruský cár vyznačil parížskeho Róčilda rádom bieleho orla. Hja keď tie peniaze aj v Rusku sú potrebné, kráľ peňazí teda — bárs je i krivého nosa — je už i v Rusku vzácny, kde nie veľmi svitalo židom doposiaľ. Časy sa menia.

Poslúchaj alebo marš! Na mnohých miestach nemilosrdno prenasledujú tých notárov, ktorí nechcú slepo a bezcitno plniť rozkazy neludských liberálov. Znám je, že i ministerského radcu Kassitsa vypuškovali. S notármi to ešte ľahšie ide. Z Novo-

hradu píše, že slúžny jednoducho pozbavil úradu a chleba Jana Kapora, notár v Hrade. I na Kysucach jesto vraj notár, ktorý nevidel sa byť slúžnemu dost „spolahlivým“, a preto prišiel pod vyšetrovanie. Tancuj, ako ti piskajú! ináč je po chlebičku.

Redaktor ľudového denníka »Alkotmányu« bol pre jedon preklad a pozvanie k predplateniu od štátneho pravotára pred súd postavený; pojednavanie trvalo od rana až do pol noci; v oboch vecách ho oslobodili, že nebúril ani proti židom, ani proti civilnému manželstvu.

Liberálna odmena. Známo je, že skoro všetky stolice na pamiatku a úctu millennárneho roku dvojnásobný plat udelily na jeden, alebo viac mesiacov stoličným úradníkom. Výbor spišskej stolice uzavrel, že všetkým svojim úradníkom a sluhom trojnásobne bude počítovať rok millennárny ku nárokom na pensiu. Príslovie hovorí: že malučké darčoky udržujú priateľstvo.

Nechcú cudzích židov. „N. Fr. Pr.“ píše, že pruské mesto Memel vypovedalo všetkým cudzozemským židom zo svojho územia. Uzavretie toto breviedli celkom bezohľadne. Keby sa u nás také dačo stalo, bolo by krik a vresku vo všetkých »opravdových« liberálnych papieroch.

Pápež proti svobodným murárom. Ako „O. Romano“ píše, pápež obežníkom vyzýva veriacich, aby všade bojovali a vystupovali proti svobodným murárom. A predsa u nás nachádzajú sa noviny, ktoré tú hlúposť pustily do sveta, že svobodní murári »rozširujú kresťanské mravy.« L'ahko uhádnete, že sú to mravy »opravdových« kresťanov.

Nechcú mať Kossútha. František Kossuth išiel do Mezőródu, do čisto maďarskej obce, aby tam pomáhal účtovať svojmu politickému pajtášovi Váradymu. Oboch prijali s výkrikami: Nech žije Ferd. Zichy! a „Abcúg Franc Kossúth!“ A potom v brošúrke „Idú šášky“ predsa čarbú liberáli, že ľudová strana páči sa »len pálenkou ohlúpeným« Slovákom.

Ako pracujú mnohí ablegáti. Na sneme pojednávalo sa o novom trestnom pravotnom poriadku. Návrh tohoto nového zákona obsahuje 592 odsekov, alebo paragrafov, a predsa vybavili ho veľmi rýchle. Páni ablegáti nemali chuti rečniť, lebo už na nové volby obracajú svoju celú pozornosť. Z vládnej liberálnej strany raz iba 12 poslucháčov bolo. Toto sú tí pilní liberáli, ktorí vraj »dňom i nocou pracujú«. V sobotu, 12. sept. ani pojednávať sa nemohlo pre malý počet ablegátov. Predseda snemovne čítať dal menoslov, a každý neprítomný ablegát utratil z platu 5 zl. a 25 kr. Pri čítaní menoslovu vysvitlo, ako »pilno« pracujú mnohí vyslanci, keď ich vyše 2 tretín chýbalo.

Shromaždenie liberálov — bez poslucháčov. V Kislóde (vespr. st.) 13. sept. malo byť shromaždenie ľudovej strany. Avšak slúžny zakázal shromaždenie, pretože v ten istý deň vraj i ablegát Franc Óvári účtovnú reč bude držať, ktorú držať mal 6. sept.; teda *tyždňom predtým*. Ľudová strana nechce mať pračky-ruvačky, preto ustúpila pánu ablegátovi. Avšak ľud neprišiel počúvať reč ablegáta. Liberáli mysleli, že ľud príde demonštrovať proti ľudovej strane, a ono ľud múdry zostal doma. Slúžny čakal so žandarmi na ablegáta, ale milý ablegát ani neprišiel, lebo ziste vedel, že mimo žandárov nebude ho počúvať nikto. Takto ukázal múdry ľud lásku k liberálom.

Židovskí pišťalkári. V Moravcách (Ar.-Maróth.) tekov. st. 13. sept. pod predsedníctvom Ferd. Zichyho vydržovalo sa shromaždenie ľudovej strany. Liberáli i tu ukázať chceli svoju lásku a chýrečnú svobodomyselnosť. Slúžny nechcel dovoliť, aby sa miesto shromaždenia obhradilo. (Ale preto ľudová strana chce vraj ľud búriť.) Nechceli pripustiť ženské ku shromaždeniu, oproti ale pripúšťali židovských chlapčískov so svedectvom *notárom* podpísaným. Gr. Zichy s veľkým oduševnením bol prijatý od tisícov ľudu. Rečnil o úcte k zákonom, ktoré človek kresťanský *vždy zachová*, a jestli sa svedomiu jeho protivia, usiluje sa ich *zákonnou cestou* premeniť. (A my vraj nechceme poslušní byť zákonom a vrchnostam!) Rečnil potom ablegát Zelenyák a advokát Vaculík o tom novom poriadku, o gazdovstve a priemyslu. Pár židovských paplúchov pišťalkami chcelo prekázať shromaždenie. Žandári stáli za nimi, aby sa im dačo neprihodilo. Vibor, kaplán vychytil jednoma pišťalku z ruky a ukazoval ju slúžnemu. Slúžny pozeral pišťalku, *nazpäť* ju dal židákovi a okríknul kaplána: „*Prečo búrite ich.*“ — Teda pišťalkárov búrim? my? — »Alkotmány« píše, že po shromaždení pre plat išli pišťalkári k D. liberálnemu kortešovi. Avšak D. že nechcel platiť, lež že tie pišťalky ponúkal krivonosej mládeži. Títo ale nechceli prijať pišťalky a riekli: »*Dakujeme pekne, zadržte si ich sám. Doma dost pišťalok má náš thátelében!*« — Najkrajšie je, že slúžny nechcel dovoliť, aby sa miesto shromaždenia obhradilo. Či chcel, aby sa bez ohrady ruvačka ztrhla? Ale preto my chceme vraj búriť, a liberáli chcú vraj svornosť a pokoj!

Židovský liberalismus. Nepáči sa našim pánom liberálom, keď náš liberalismus židovským nazývame. Najnovšie i židovské noviny „Der ungarische Israelit“ prezradzujú, že liberalismus právne môžeme menovať židovským. Naši židi za veľkých vlastencov sa držia, a predsa v *nemeckých* novinách vytrubujú svoje vlastenectvo *po nemecky*. Spomenuté noviny židovské takto písaly: »My (židia) sme pomocným *predvojskom* liberalismusu, a jestli nepriateľ prevládal nás, potom omnoho ľahšie môže napredovať a násypy zaujať.« Ďalej píše: »Musíme uznať, že ľudová strana je *mocným, silným* faktorom, ktorú nesmieme za maličkosť považovať, a ktorá dvojnásobne nás nenávidí: totižto jako židov a jako *najhorlivejších spojencov maďarského liberalismu.*« A zase takto: »*Sjednotené židovstvo až dosavád vždy víťazne odporovalo každému nepriateľovi.*« A konečne: »*Jednota nášho tábora* prekrízuje rátanie ľudovej strany.«

Dľa tohoto hodnoverného svedectva každý môže už vedieť, že »liberálne židovstvo« a »židovský liberalismus« je úplne jedno a to isté.

Sklamaní liberáli. Vládna strana úfala, že pomoc obsiahne proti ľudovej strane od Apponyiho a od Szapáryho strany. V tejto nádeji sa sklamala. Szapáryho stránka nechce ísť nazpäť ku vládnej strane, z ktorej vystúpila bola pre tie nové cirkevno-politické zákony. Apponyi ani počuť nechce o fúsj (spojení) s vládnu stranou, ba ostro napadnul v Šachoch (Ipolyvághu) celý náš liberalismus, ktorý vraj *nectí presvedčenie druhého a len bodákmi a násilienstvom vie udržať* moc svoju, ako to v Nitre a v Stupave preukazal. Apponyi riekol, že len ten je svobodomyselným človekom, *kto i druhého svobodu miluje*; nemôže byť svobodomyselným ten, *kto na sobáš ku notárovi múti* i toho, kto k tomu nemá chuti. Tieto

slová Apponyiho napaprčily liberálov, preto hneď ustálili sa na tom, že snem musí byť rozpustený, a nové volby musia byť čím skôr, aby tábor liberálov zosilnel volebným násilnstvom. Keď nitrianskym spôsobom volby prevedú, potom hneď odhlasujú Rakúsku *väčšiu kvótu*, ktorú Bánffy prisľúbil vo Viedni, aby sa pri vláde a moci udržal.

Krajinský snem.

19. sept. v snemovni veľmožov bolo zasadnutie, a sa pojednával od vyslancov krajinských už prijatý návrh o súdobnom pokračovaní v trestných záležitostiach. Všetci boli ticho, len gr. F. Zichy prehovoril, ale len na krátko. Tá celá predloha bez dohady bola prijatá.

21. sept. v snemovni vyslancov veľmi málo duší bolo, lebo všetko za voličmi beží teraz. Bánffy odpovedal na interpelláciu Sluhovú, že vláda v záujme biedneho ľudu veľmi moc spravila už i doposiaľ (— sme to zkusili a zkusujeme, red.?) ; Ugrona ale len chcel uspokojiť, že mu povedal, že pomery medzi Nemeckom, Talianskom a našou krajinou sú staré, tak tiež i vzťahom na Turecko.

22. sept. mali vyslanci krajinskí celkom krátke zasadnutie; viac návrhov malých i v treťom čítaní prijali; ku koncu ale tri mien vážne interpellácie sa odovzdaly ministrovi. Hévizymu sľúbil pán minister, že ten zákon — dľa ktorého štrkovku musia platiť učitelia, revidovať nechá.

Proti utlačiteľom.

Toto číslo Krestana nech si každý na bok odloží, aby sa v čas volby mohol brániť proti násilnstvu tatárov s následovnými paragrafmi zákona, ktorý sa vzťahuje na slobodné užívanie volebného práva.

VIII. hlava zákona.

Zločiny namerené proti volebnému právu občanov.

178. §. Tí, ktorí hatia voliča v užívaní volebného práva násilím, alebo vyhrážkami, nech je tá volba na ablegáta, alebo na obecného, lebo stoličného predstaveného, alebo výborníka: prevínia sa proti právu volebnému a sa trescú so žalárom až do šiestich mesiacov a s peňažnou pokutou do 200 zlatých.

185. §. Kto voličovi, alebo s povedomím voliča jeho príbudznému, aby na istého kandidáta hlasoval, alebo nehlasoval, peniaze alebo inú vec dá, alebo sľúbi: sa potresce so žalárom až do 6 mesiacov sahajúcim a do 1000 zl. peňažnej pokuty.

Tomuto trestu sú podrobení aj tí voličia, ktorí prijímu sľúbenú vec.

186. §. Kto napája a krmí voličov, aby na istého kandidáta hlasovali, alebo kto to prijíma, sa pokutuje do 500 zl. a do 3 rokov môže byť zavretý.

187. §. Ten úradský — ktorý úradským vlivom núti hlasovať voliča na istého, alebo proti istému kandidátovi: zavre sa do 2 rokov.

188. §. Kto po čas takého prestupku verejný úrad zastupuje, sa zbaví svojho úradu.

X. hlava.

184. §. Ten úradský, ktorý nadužije svoj úrad a nechá protizákonne dakoho lapiť, alebo chytiť; ponevác je to útok proti osobnej slobode, sa tresce s väzením do roka sahajúcim.

195. §. Jestli také protizákonné zavretie trvá vyše 7, ale nižšie 15 dní, to na dva roky sa zavre úradský. — Jestli ale 15—30 dní trvá väzenie protizákonné, úradský sa zavre na tri roky; do päť rokov čahá žalár, jestli úradský dakoho zavrel protizákonne na čas nižšie 3 mesiacov; do desiatich rokov, jestli dakoho ozbil slobody vyše 3 mesiacov.

198. §. Okrem tej pokuty na každý deň protizákonného väzenia musí platiť úradský nevinno trpiacemu od 5—10 zlatých.

199. §. Ten verejný úradský, ktorý svoju úradnú moc nadužívajúc, protizákonne sa vrúti do domu, do ohradeného miesta, alebo tam i zostane; sa môže do 6 mesiacov do chládku dostať, lebo zrušil právo domové.

Jestli ale mimo toho ešte i dom prehľadáva; sa tresce žalárom do roka sahajúcim.

Tedy, statoční a neodvislí občania, týto paragrafy ukiažte úradským pašalíkom, keby chceli vášmu neodvislému presvedčeniu a pokračovaniu krky vykrútiť. Tieto riadky budú pre vás prospešným zbrojom. *Cachtičan.*

Upozornenie.

Upozorňujeme a prosíme clených čitateľov „Krestana,“ aby nesadli na lep bezočivým jednateľom a nedali si natisnúť taký kalendár, ktorý wenie ducha krestanského.

Na prosbu mnohých sme sa odhodlali, že vydáme

Veľký

„Krestanský kalendár ľudovej strany,“

už vyšol z tlače, a je v hocktovej chvíli k doštaniu pod týmto nápisom:

**Františ Bleszkány, Budapešť, VIII.
Mária-Tereziatér. 9.**

S úctou

Vydavateľstvo.

Rozhovor medzi jedným katolíckym farárom a „katolíckym“ učiteľom.

(Skutočná udalosť.)

Ešte aj za terajšieho času, keď celkom je zjavné, čo páchala, pácha liberálna strana, a páchať bude, ak sa pri svojom kantári — trebárs aj s nespravodlivosťou — i na ďalej zadrží, na újmu jak duševnú, tak telesnú kresťanov a katolíkov, nájdú sa — bohužiaľ; — takí judášovia medzi katolíckymi učiteľmi-organizátami, ktorí s liberálnou stranou pre časný zisk, pre masný kusok držia, ku jej víťazstvu dopomáhajú, a sa aj za zjavných a verejných kortešov a priateľov liberálov vyznavajú na potupu kresťanstva, a na pohoršenie katolíkov, čo dokazuje nasledujúci rozhovor:

Farár H.: Pochválen buď Pán Ježiš Kristus!

Učiteľ Sch.: Na veky Amen!

F.: Akože sa ráčite mať, p. rektor? Akože je tu vo Spiši v Hra. ch s tou našou premilenou ľudovou stranou? U nás v Liptove, aspoň tam, kde je obyvateľstvo z väčšej čiastky katolícke, držíme akurátne so stránkou ľudovou, a usilujeme sa pôdu pre ňu, kde len môžeme, náležite obrábať, aby sme pri voľbách budúcich na krajinských vyslancov jej víťazstvo vy dobyť, a liberálnych víťazov od správy krajiny našej na bok odstrániť mohli.

U.: Ja veru neviem, ako tu v Hra. ch stojí ľudová strana, lebo ja k nej nepatrím.

F.: A prečo že by ste nepatrili k nej, veď to je naša stránka, zvláštne pre kresťanov aj katolíkov, od ktorej, keď by správu vlasti našej do rúk svojich vzala, môžeme všetko priaznivé a dobré očakávať.

U.: Ale keď to tá ľudová strana búri pokoj, a na protive stojí so všetkými stránkami ostatnými krajinskými!

F.: Pozrite že p. učiteľ! Koľko stránok bolo a jest posiaľ v krajine! Jesto liberálna, národná, neodvislá stránka. Či tieto stránky neboly a niesú vždycky proti sebe? Či nebojovaly a nebojujú jedna proti druhej? Veď každá stránka na to vynaloží všetky svoje snahy a namáhania, aby nad druhou zvíťazil mohla. Boje medzi stránkami boly vždy, aj budú. Tak je to aj s našou ľudovou stranou; tá tiež sa musí na odpor všetkým postaviť, ak chce svojim zásadám víťazstvo zadovážiť. Ona nebúri pokoj, len sa usiluje pokoj, ktorého nás pozbavili liberálci, nazpäť si vy dobyť . . .

U.: Ráčte ma dopočúť p. farár! Keď nektorý chudobnejší občan na ľudovú stranu hlasuje, koľko škody si potom sám sebe zapríčiniť môže, lebo ho potom prenasledovať budú; a kde len budú môcť tí páni, keď s nimi nehlasoval, zárobky, alebo inšie výhody mu nedoprajú, a jeho vyživenie o mnoho ťažším učinia.

F.: Dajme tomu, že takému občanovi, ktorý hlas svoj dal na stránku ľudovú, tak ťažký podiel by sa dostal, povedzte mi p. učiteľ, či hmotné, časné dobro je viac, keď v ňom oplýva, ako čisté svedomie, ktoré si zapredal, a odpudil od seba?

U.: No veď už pravda, že čisté svedomie viacej stojí, ako to časné dobro. Ale nechajme to tak všetko, p. farár!

T . . .

Hriech našej vlády.

Naša vláda má určite nešťastie.

Tesno prv, nežby rozpustila snem a vypísala nové volby na ablegátov, chcela svojím verným mamelukom, rytierom sediacim pri mästných hrncoch spôsobiť dajakú radosť a do ruky im dať taký prostriedok na kortešačky do okresov, ktorý kedysi boli by s veľkým prospechom použili — dnes ale keď už aj náš ľud na dno každého mámenia prezre, dnes hovorme, takéto prosriedky sú v očiach ľudu nášho naničhodné a ničomné.

Tento kortešačský prostriedok je záverečné vydanie počtov z roku 1895.

Toto záverečné vydanie počtov má zvyšok obnášajúci: 32 millionov 274 tisíc zlatoviek.

Či môže byť ešte peknejší výsledok? Či nezaslúži naša vláda, aby sme ju zlatom obtiahli? Týchto 32 aj štvrtí milióna je najpeknejší dôkaz vedy finančnej, a len zlomyseľní ľudia môžu povedať, že naša vláda zle gazduje.

Rozmýšľajúci a daň platiaci náš ľud ale na tyto otázky je zvedavý: prečože nás tak nemilosrdne odanili, exekovali v týchto trpkých časoch, keď výrobku nemáme, zemiaky nám zhnily, úroda na vnivoč vyšla, a jarmoky sú zakázané? Či to bolo potrebné v týchto žalostných, biednych časoch, keď ani ten každodenný chlebičok nemáme my a naše deti; toľkú daň z nás vytlačiť, z nás biednych, keď okrem výdavkov je zvyška 32 aj štvrtí milióna? A tieto, skrz triezlivé smýšľanie ľudu nášho zniknuté otázky odsudia finančnú politiku vlády, ktorá len na okamženie kassu naplní, daň platiaci ľud ale skrz toto danové naničhodné hospodárenie navnivoč vychádza.

Vláda nás za bláznov drží a gazduje zle, lebo obťažuje náš biedny ľud o mnoho väčšou millionovou daňovou ťarchou, jako k vedeniu a k vydržiavaniu štátneho hospodárenia je potrebné.

Ale aj z druhého stanoviska je finančná politika vlády odsúdenia hodná. Záverečné vydanie počtov už od niekoľko rokov ukazuje niekoľko millionov zbytku. Do včufajšku sa to vpravelo, že tieto milióny v príhodnejšom čase budú potrebné k upraveniu valuty. Teda dobre; teraz už, jako z úst vlády ohlasované bolo, je po hromade zásoba potrebná k upraveniu valuty.

My sa ale znovu pýtame: keď vláda do ostatného halliera má už potrebné peniaze zaopatrené, prečože ten od dane exekutor toľko a toľko rodín na žebráctvo vyviedol; a prinútil ich, aby zanechaly túto vlasť a za morom hľadaly prostriedky vyživenia? Na túto otázku by sme radi očuli odpoveď vysvetľujúcu, a chceme

vedieť, čo by na to povedal p. Lánci bankár s Egrešom.

Na konci účtov ale už trčí tá koňská noha. Toto čítame menovite: mimo ráncu prelimináru vláda vydala 26 millionov a 248 tisíc zlatých; tu sa ale pýtame, čože sa stalo v roku 1895-tom, že o 26 aj štvrt miliona bolo viac vydané, ako predbežný rozvrh príjmov a výdavkov obnášal? Ci bola vojna? alebo či vláda bežala na pomoc občanom uškodeným požiarom alebo inším? Ani jedno, ani druhé!

Karl Pulszky (bývalý to ablegát liberálny: teda tatár) chcel sa zahráť v Taliansku za „Princa,“ jako je to známo ct. čitateľom týchto noviniek, a princ Pulszky pre seba a pre jeho známe nároky si robil na jednu čiastku z týchto 26 štvrt miliona; — druhú čiastku ale zasej druhí na inšie obrátili.

A pretoto musel daň platiaci chudobný ľud 32 aj štvrt miliona vyprešovať.

O ty chudobný a utrápený ľud! Či budeš aj na ďalej túto liberálnu vládu podporovať, ktorá tebe jamu kope? Nie! odpovedáš, a tisíc million rázy nie! Vykrúť jej teda krky, tu sú volby, zažen liberálnych tatárov a vyvoľ si mužov o teba sa starajúcich, mužov ľudovej strany za ablegátov. Nech žijú kandidáti ľudovej strany; Sláva Im!

Stefan Benyáč.

Čo sa robí v „Ős-Budaváre?“

Vedľa výstavy nachádza sa zábavné miesto „Ős-Budavár“ (Starý hrad Budína). Na tomto mieste nepriam krásne kúsky vývádžajú sa. Nedávno držali tam procesiu v nočnej chvíli. Na tejto nočnej procesii vysmievané boly obrady a obyčaje kat. cirkve. Všetelijaké ľahko a nedostatočno poobliekané ženštiny účasť braly na procesii posmešnej. Za kňazov a mníchov poobliekani krivonosi kráčali v rade, a jeden niesol i kríž vo svojich bezbožných rukách. Pre toto potupenie sv. znaku kresťanstva veľké rozhorčenie povstalo, zvláštne medzi niektorými officirmi. I mnohé kresťanské ženy skoro plakaly nad ohavnosťami ős-budavárskymi. Noviny „Alkotmány“ priniesly vyzvanie jednej dámy z Kaloče, v ktorom kresťanské ženy vyzývajú sa, aby podpismi svojimi žiadaly zadostučinenie za urazenie kresťanstva, obsažené v kalendári Goldstein Sámihó, potom za vysmievanie a potupenie sv. kríža pri ős-budavárskej procesii. Veru neškodilo by, keby sa tie kresťanstvo urážajúce kalendáre a processie aspoň polovičkou tej horlivosti stíhaly, ktorú horlivosť liberáli pri prenasledovaní spisov a novín ľudovej strany vyjavujú. Veď známo je, že liberál dovolí si i

na počte z ruky vytrhnúť kresť. kalendáre a rozkáže i v nedeľu shabať spisy ľudovej strany. Lež v Ős-Budavári nik neprekážal bezbožníkov, z kríža posmech činil. Na ľudovú stranu vždy v hotovosti majú kadejakých dedinských lumpov, ktorých najprv opijú a potom ich vyšlú do tichého ľudu hádzať smradľavými vajcami. A ešte takito záprdkoví rytieri opovážia sa papuľovať, že ľudová strana búri náboženstvá a národnosti. Slovákom nadávajú do „osprostených pálenkou,“ a pri volbách korhellicou humplujú ľud slovenský a priučajú ho ku hovädskému kúskom.

V skutku, rozum musí zastať človekovi, keď pozoruje, že ako chovajú sa oproti ľudovej strane mravnosť a náboženstvo zastávajúcej, a zase naopak, ako chovajú sa oproti ohavnosťam ős-budavárskym, mravnosť a náboženstvo na posmech vystavujúcim.

Márna úfnosť.

Oj nebrechajte, kati kríža besní,
Že v bahno klesne katolícky duch.
Bárs metly nás tnú, jarmo drží v tiesni,
Musí sa splniť vrúcnosť našich túh.
Nuž tlčte, vláčte v poli nás trnistom,
My mučeníci zvíťazíme s Kristom.

Daromný nátlak, sychravé žaláre,
Marný mam, podvod, neodpadne ľud!
Čo raz svedomie hryzie, škrtí, páre,
Nykdá nesmie byť svätým diabla blud.
Len derte, lúpte nás pre vieru krásnu,
Oj vetry lásky k Bohu nevyhasnú.

Hrdúste volnosť, zhabte ľudské práva,
Okujte vodcov do pút, reťazi!
Nesplaskne úcta, Spasiteľa sláva,
Nebies učenie zurval nezkazi.
Sekajte, rúbte nás, tyrami drahne,
Hrdinská stálosť planstvu nepodľahne.

Otvorte brány rozžatého pekla,
Kynožte vzdorných v žravom plameni!
Satanská spupnosť, vášeň vaša vzteklá,
Vernosti k Pánu nikdá nezmeni.
Slúb krstu prisny, čo raz odznel v chráme,
Pohanským hajnám zhanobiť nedáme.

Ozdobte vencí hnusnú vašu postaf,
 Kráčajte v pomstách, lejte prúd jedu!
 Krestanských obrov nelžá v sídlo dostať,
 Turdých rytierov zhubci nesvedú.
 Zmužné milliony veria, vediz isto,
 Cirkev nezmôže ani pekiel tristo.

No neštekajte, lotri spásy besní,
 Že smrť podstúpi svieži svätých duch.
 Bárš pliahy liecu, drúk drží nás v tiesni,
 Musí mať výsled katolícky ruch.
 Bčujzte, hlušte v poli nás trnistom,
 My zvíťazíme s pravdou, právom, Kristom.

Pipuškin.

Anabaptistický fígel.

Môj otec bol hostinským a počínal si v hostinci veľmi dfa chuti. Jeho železná vofa narábala so slúžobníctvom a s hosťami jakéhokoľvek druhu. Prišiel sedliak a rozkázal rumplík — dostal svoj rumplík, vydil svoj rumplík, oddal prázdny rumplík, pozdravil a šiel. Prišiel pán a rozkázal kuratá a holbu vína — obsiahnul, čo žiadal: kapúna s „brézlamí“, vypil svoj „šiler“, porozprával, požartoval slušne a šiel. Keď ích prišlo viac, či sedliakov, či remeselníkov, a či kabátošov, môj otec tam kráčal pomedzi nich, pozor dával, či dobre sú obslužení, ale pozor dával i na reči, na skutky. A to nie zo zvedavosti. »Čo fa nepáli, nehas!« hovoril neraz. Len statočnosť a poriadok chcel, to bol cieľ jeho dozoru. No! a uverte mi! keď dakto na svete, nuž otec bol v stave ferufu poriadku s prospěchom vyvíjať vo svojej ruke. Mal on päťdesiat a šesť všelijakých spôsobov, ľudí priučať ku poriadku, a okrem týchto päťdesiat šesť spôsobov mal ešte jeden v zásobe po slovensky. Tento posledný malo veľmi upotrebil. Ani bych nebol radil nikomu prinútiť ho k upotrebeniu toho siedmeho medikamentu. Lebo môj otec, ačkoli nespovedal Hradeckého po Talianskej, bol muž od Boha požehnaný zdravými a tvrdými údami, široké prsá, hlas zvučný, dlhá čierna brada, a pod mohutným čelom belasé iskriace oko. Známý pltníci a furmani z okolitých dedín, ktorí natúru podzámočného hostinského znali, vedeli ju rešpektovať a uctiť.

„Mladý pán oni sú náš!“ uistoval neraz Šalát z D. „A vedia pán urodzenký! prečo sme my naši? U nich je poriadok. Komu úcta — tomu úcta, komu dvere — tomu dvere. To sa páči. Žid Hexner a jeho haláš?!“ — Šalát nedokončil, len cvrknul bokom.

Lež i tak zvaná »intelligencia«, keď z blízkeho mestečka prikvitla svojho črviaka otráviť, vedela, na čom stojí. Moky bez „fuchsinu“ jedla ako z biskupovca, ale Bože varuj a chraň! aby jazyk zatáral sa a dovolil si vyprávať o plžoch a mentúloch klzských, alebo „gór“ vieru žmíkať. Môj otec bol v stave tým, alebo oným prislovím tak odkresal, že mudráci a hajdamáci ustrnuli a krčma premenila sa v kláštor. Toto sebavedomé počínanie napomáhala tá okolnosť, že otec nebol výlučne odkázaný na krčmárenia. Mal on i svoje remeslo, z ktorého môhol udržať svoju famíliu (rodinu).

Možno mi nik nevezme za zlé, keď nakreslím jeden obrázok z činnosti otcovej.

Prihodilo sa raz, že dostali sme hosťa z N. Bol on známy. Podivinstvo hosťa pochádzalo z toho, že bol »anabaptistom«, a koristil z každej príležitosti, aby rozvinul klbko svojích citov, mienkov a dôkazov.

Zaklopal a vošiel. Dal si prevariť vína. Surové nápoje neužíval. Pokým sa víno varilo, hosť chodil po izbe a vyprával otcovi, čo nového, že pro peniaze ide do zámku, už druhý raz, okresný nechce platiť a okresná — lacha! — odpraví ho, že pána niet doma.

„A vedia! na vlastné tieto moje oči som ho videl, keď šiel som po pri kancelárii. Tam sedel pri stolíku, a pisar podával mu hárký.“

„A mnoho je to toho?“ pýtal sa otec.

„Čida! Starému attilu a študentovi »ancúg«, taký »herbstsajzón“. Štoffi vyšikovali sme z Viedne, len krása pozrieť. A robota — vedia! veď ma poznajú, robím, ako robím a nechválím sa — všetko so všetkým osemdesiat osem zlatých.“

„Pekný zárobok!“

„Veď tak! Zárobok by bol, ale kedy budem môcť pod ten zárobok napísať: »Dankend saldirt«, to vedia! vie len Boh vševedúci. Človek sa nabáda, nakrčí: „Len čím skorej, do stredy, ráno aby tam bolo všetko, lebo mladý pán musí na železnicu!“ — A oni fačkujú s tebou, ako s učňom. Ani stoličku! Tam som musel stáť pred tou, čo jej do nosa prší, ako háreštant. A to za moje ustávanie. Veď keby nie ja, ty lacha zemanská! — krajčír obrátil sa smerom ku zámku — nuž tvoj roztomilý mladý pán Ervín ide od poly nahý do Novej Vsi. Nuž ale hej, vedia! Takého rozdrilančeného odevu nikdy v živote, ako to chlapčisko malo na sebe, keď meral som mu háby. Ani sito! a vodké, ako chmára — vedia!

„No! pre takých netopierov čoby z blachy odev,« vymlúval otec. „Neposedí, nepostojí a všetky ploty sú jeho.“

Veď hej! hej! Ale predsa. Kedyže mu ho dali spraviť. Ani tri mesiace, čo ten fušer Hrabanovie bol v zámku, moja slúžka ho stretla, keď išla z mlyna. Vykračoval si, hotový ablegát Kajúch, a strihal očima v pravo v ľavo, či ho vidí svet, že on zo zámku ide. Daj sa mi svete, môj milý tuto pán majster, čo ho z Rožňavi šúpom expedirovali. Niktoš kadejaký. Ja by tomu ani štica. Škoda tej ihly, čo o náprstok jeho zavadí. — Nuž ale rob, čo chceš. Najdu sa ľudia, čo i ku nemu zanesú. Nech. Len to mrzí ma, že keď už toľko sto opíc utvoril skrze svoje vrecia a pfundri bez kroja a šmaku, že i teraz ešte dôverujú v jeho huncútstvo.

»Chciacemu nestáva sa krivda,« riekol otec.

Pre mňa! Ja nedbám, čo si hneď u Zimu dá udrotovať ten slávny okresný pán svoju attilu. Ja nič. Ja o lásku nestojím a hnevu sa nebojím. Mám chvála Bohu, svojích pár turákov v poriadku, hej! i jest ba i zapíť by bolo. I na pohreb, keď povolá ma Boh, ba i na liaty kríž — ale dajme tomu pokoj. Len peniaze, moje krvačné grajciare nech mi dá, a potom videl som fa, videl si ma, neuvídime sa nikdy!

„I to bude, len trpezlivosť!“ tešil hostinský. „V takom dome, ako je okresného, je výdavkov mnoho. Moc hostí, rodina vyrástnuté dcéry, vohľacia. Tá okresná sa dost utíška a svíja, sfa jašter v pahrbe, ale moc je to toho, moc!“

(Dokončenie nasleduje).

OHÝRNIK

Vyzvanie k predplateniu!

Značná čiastka ct. predplatiteľov slúbila, že predplatok nám po žatve pošle, v ktorom čase roľnícky ľud lepšie vládne grošom.

Ponevác sme tedy z božieho milosti ten čas prežili, úctive prosíme ct. predplatiteľov, ktorí tejto povinnosti svojej ešte nevyhoveli, aby nám za noviny prislúchajúcu summu čím skorej poslali, ponevác aj my stoneme pod ťarchou rozličných výdavkov.

S úplnou úctou

Redakcia Krestana.

Dcéra kráľa Maria Valeria ešte behom tohoto mesiaca sa úfa radostiplnej rodinnej údalosti dožiť.

Knieža prímaš 19. sept. odcestoval z Juda-pešti do Ostrihomu, a ztadiaľ sa navráti ku koncu septembra.

Nové počítovanie času. Vo Francúzsku sa dviha pohyb, aby hodina bola rozdelená na 100 minút, minuta na 100 sekúnd. Slovom aby i nad hodinami panoval decimálny systém, jako je to i pri váhe a miere.

Svoje novonarodeniatko zadržla a na kusy posekala, potom sa obesila v Miškovci 19-ročná Alžbeta Demeter.

Cernohorský následník trónu, ktorý je teraz 26-ročný, má sa zaslúbiť s jednou bavorskou knažnou, jestli opustí cirkev kat. a prestúpi do cirkvi staroverskej. No to už netrúfame.

Medzi Turč. Sv. Martinom a Vrútkami 13. sept. rýchlovlak zastihol na kolajniciach robotníka a ho na kusy roztrhal. Ten chudák kuval kosu na kolajnici, a tak nepočul hukot blížiaceho sa vlaku.

Výstavka nevydarila sa. Ešte nenie koniec millennárnej výstavy, ba predĺžiť ju chcú až do 15-ho novembra, a predsa už dnes ponosujú sa pešfianske noviny, že koniec millennárnej pesničky bude veľmi smutný. L'udí vraj neprišlo toľko, ako čakali, a obchod že je horší, ako bez výstavy. Prasknú vraj mnohé firmy a poprask utrpia mnohí špekulanti. O tomto smutnom konci výstavy takto píšú i liberálne noviny „M. Hirlap.“

L'udové shromaždenia sa vydržujú 27. sep. na nasledovných miestach: V Szakesi, v Neinet-Bolyi, v Hajósi a v Kis-Puly.

V Urmíne na ľudovom shromaždení — na ktorom sa veľmi oduševneno viac tisíc ľudu súčasnilo — jednohlasne vyhlásili za kandidáta do snemovni dra Rudolfa Prohásku, duchovného otca a profesora ostrihomského seminára.

Sklamali sme sa . . . Za výstavu nebolo stálej zaujatosti; v Cislajtánii (Rakúsku) nikde, v cud-

zozemsku len málo, a tu doma? Ani tu neprestúpilo oduševnenie obyčajné hranice. Pri jednej-druhej slávnosti pár sto prípitkov, ináč ale taká tichosť, ako vo veľskej provincii. Mravný výsledok je polovičatý a materiálny ešte menší. Možno predvídať, že zanedlho bude všeobecná ponosa a úpadok, ktorý už ukazuje sa, zmení sa na všeobecnú nespokojnosť. Veru to nechceli sme dosiahnuť ani s výstavkou, ani s millennárnymi slávnosťami. Také veci nemožno docieľiť ani nariadeniami, ani policajnou prácou. Krajine nemožno rozkázať, aby oslavovala, keď k tomu nemá žiadnej vôle. — Takto ponosuje sa časopis „M. H.“ a uznáva teraz už, že veru krajina pod liberálnym pántvom stonajúca, oslavovať nemá žiadnej vôle.

Katolícka tlačiareň nová má byť otvorená počiatkom roku budúceho. Majiteľ jej bude Julo Markoš, majiteľredaktor to novín Herkó-Pátra v reči maďarskej, nemeckej a slovenskej.

Nový dlh Karola Pulszkého. Známý skupovateľ talianskych obrazov zase nemá pokoja. Londýnsky kupec Th. J. Luarkin 4000 zl. pýta za odpredané umelecké predmety. Správa obrazárne mu odpovedala, že tie predmety nemožno najst v obrazárni, teda že ani platiť nemôže. Kupec žaluje teda K. Pulszkého i obrazárnu.

Kunštovné mozdgy núka v novinách americký lekárnik Huntley; že kto je sprostý, tomu on mozdgy vyťahne, a vsadí mu kunštovne vyhotovené, v ktorých nechýbä ani jedného kolečka. Nevieme, kde sa najde taký hlupák, aby mu na lep sadol.

Najväčší diamant na svete sa teraz hľadá v Amstrdame, a ho našli v bani Kap-skej. Po ňom nasledujúci ten najväčší je o štyrikrát menší.

Zas sa otrávil s hubami blaznivými žena a deti Sakčského gazdu Jána Pál. On totižto vzdialený bol z domu, žena zatiaľ navarila hubov a zjedla i so štyrmi deťmi, tie huby ale tak hrozne a rýchle účinkovali, že pokým gazda domov prišol, už všetkých päť bolo vystreté.

Bez obecnej príračky sú obyvatelia dolnozemskej osady Tót-Komlós; 20 sept. boio tomu 150 rokov, čo sa tá obec založila. Jestli sa dobre vieme rozpamätať aj ha Horniakoch sa nachádza taká šťastlivá obec: Stará-Tura, ktorá leží v nitrianskej stolici.

Jedného žida, menom Aubauch zdrapli v Poľsku i so ženou, lebo ich upodozrievajú, že otrávil málovekú pastorkyňu.

Šudár židovský, Armin Schlesinger na železničnej stanici šátoraljauhelyskej vydrancil groše od roľníkov do Ameriky cestujúcich a potom uprskol.

Ludevit Crispi, syn to bývalého židovskozednárskeho liberálneho ministerpredsedu je zažalovaný, že ukradol jednej grófke šperk, ktorý stál asi 80 tisíc zl.

Telefonom chce spojiť minister Daniel Juda-peš s Berlínom. Do rozpočtu budúceho roku to zarátal v sume 130 tisíc zl. — Však to roľníci zaplatia pod spôsobom dane.

Otec a syn. V chotári obec Bogojeva viezol domov kupec Štefan Pakalits kupecký tovar, i 12 ročný syn bol na voze. Telegrafický stĺp ale bol na jednom mieste vyvalený a drôt visel nad cestou. Paholok prešol pod drôtom; 12 ročný chlapec ale uchopil drôt a chodil ho medzi kone, ktoré sa tak nalakali, že besne preč strečkovali. Pakalits i so synom o život prišol.

Židovský špion. Francúzsky žid Dreyfuss pred istým časom pre špionstvo pozbavený bol šarže officirskej a odvezený bol do vyhnanstva na Čertové ostrovy. Nedávno chýr priletel, že Dreyfuss uvrznuť sa ostrova. Tento chýr len najviac židovské noviny rozširovaly a chcely len pozornosť povzbudiť na žida Dreyfussa, aby mu dáky spôsobom pomohly. Pisaly o jeho nevinnosti, o jeho žene, aby svet k útrpnosti pohly oproti vyhnančovi. Tieto židovské čarbaniny namerené byly k tomu cieľu, aby francúzska vláda prinútená bola žida Dreyfussa na svobodu pustiť. Avšak francúzi zbadali, že židovské noviny len vodu chcuť pomútiť, aby svojho spoluveriaceho vysvobodily. Preto uverejniť dali teraz francúzi všetky tie dokumenty a plány, ktoré Dreyfuss Nemecku bol vyzradil za peniaze. Uverejnený bol aj jeden list, v ktorom Dreyfuss menuje sa „hovädom“, pretože od Nemcov vždy viac a viac pýtal za svoje špionstvo. Rozumie sa, že židovské noviny umlknúť musely, keď také zrejme pôkazy špionstva Dreyfussového uverejnené byly. Umĺkly s dlhým nosom i peštianské a viedeňske šábesové noviny, ktoré tiež čarbalý o „nevinnom“ Dreyfussovi, ktorý vraj len poslúžiť chcel „otčine“. Z tohoto vidíme, ako bojujú židovské noviny za údov svojho spolku.

Smrteľná láska. V Novom Sade (Ujvidék) dvaja bratia sa zaľúbili do jednej dievčice. Ona ale radšej mala Jozefa nežli Mitu. Tento čakal, či v skutku za Jozefa sa vydá. Čo keď sa stalo, tento hlúpačik sa zastrelil. Ba i jeden list nechal, v ktorom sa odobiera od brata a švárnej švagrinej.

Matku zabil vo Fehérpataku jeden robotník, Ján Konderek, aby čím skôr obsiahol jej chatrné imanie; aspoň tak hlboko zaťal sekerou do jej hlavy, že sotva výnde z toho.

Notár Daniš Lázar, ktorý šafáril v Karcfalve, je zbavený úradu, lebo uskočil, nevediac sa očistiť od žalob. On ošúdil nielen obec, lež i dobrých známych, ktorí zaňho dobre stáli.

Tá naša svoboda. Neslýchaný pád stal sa 7. sept. na Myjave. Myjavský pán slúžny Adolf Csenkey žandarmi dal pred seba predvolať z mestského hostinca dvoch v Myjave dobre známych advokátov, ktorí v cestovaní svojom do Senice prišli i na Myjavu. Boli to advokáti Pavel Mudroň a Matúš Dula, ktorých na Myjave každý pozná, len pán slúžny ich vraj neznal, a preto pod bajonettmi ich dal dopratať do svojho úradného bytu, bárs dvaja myjavskí advokáti dobre stáli za to, že spomenutých dvoch počestných dobre znajú. S urazenými advokátmi nechcel slúžny horevziať zápisnicu a rozkázal žandárom, aby z hostinca hosťov vyhнали, pretože je to izba bývalého slovenského kasína. Slúžneho oznámili kr. fiškalátu pre nadužitie úradnej moci. Krásna to u nás svoboda.

Kardinál Schlauch 150 tisíc zlatoviek slúbil Debrecinu na kat. gymnásium. On bol dal aj na školu dievčeniec 30 tisíc zlatoviek.

„Kossuth Hirlapja“ bude mať nápis ten týždenník, ktorý Františ Kossuth bude vydávať pod zodpovedným redaktorom Hentallerom.

Drahý hostinský. Nemecký cisar len jeden deň bol hosťom jedného frankfurtského hostinca, a hostinský predseda pýta 13-tisíc zlatoviek. Kancellarii sa to moc vidí, a preto mieni toho drahého panáka zažalovať. Kto vie jako rozhodne sám cisar.

Bohatý žobrák. Okolo Lippy od rokov sa motal po obcach jeden veľkokapsový žobrák, Juro Dázsa, ktorý taku pofutovania hodnú tvár vedel činiť, že sa milodary a almužné len tak sypaly do jeho kapsy. Pred dakolkými mesiacmi ale vyšlo šidlo z vreca; tento žobrák totižto zomrel v jednej maštali. Paholok Pavel Déna ukradol jeho halenu v ktorej našiol zašité 3 tisíc zlatých. O dakolko dní po smrti ale erboval ten žobrák od jedného príbudzného z prešporskej stolice 50 tisíc zlatoviek.

Páni poštári hrozné neprávosti a krivdy robia vydavateľom ľudového kalendára. Každú chvíľu nám chodia balíka nazpät, že objednatel je neznámy. Aj to sa prihodilo, že jeden balík odovzdal poštár, a o týdeň znovu objednaný balík nazpät poslal, že objednatela nepozná. To je veľká nesvedomitosť, lebo nám náramné výdavky sa s tým zapríčiňujú. Odpomôcť by nám mohli duchovní, keby objednatelov kalendára sobrali, a na svoje meno balík dodať nechali.

Zasvätené sviatky svätif. Šim on falušký obyvateľ nechal stavať dom; lenže i vo sviatok Mariansky pokrýval ho a v nedeľný deň tiež pracoval k pohoršeniu veriacich. Nezadlho ale spadla strecha dolu, a shoro zabila aj jeho 17-ročného syna. — Boh nebije palicou!

Hrozná udalosť sa prihodila asi pred 10 dňami na stanici ružomerskej. Zástupca železničného úradského, Bugyinsky stál na šínach a zabudol, že ma prínsť jeden vlak, lebo on s druhými vlakmi robil poriadok; kolesá prišlého vlaku chytily ho za šaty a sem-tam ho obracaly v povetrí, dla toho, jako sa vlaku kolesá krútily. Prv nežli by bol mal kedy nástrojník protivnú paru pustiť, štacionšef ta priskočil a so svojou už známou oborovou silou tak mykol mladíka, že sa šaty utrhy, a mladik bez urážky sa vyslobodil z hrdla smrti. V nevysloviteľnej miere élje-novali šefovi.

Blázon Štefan Vojnár bol od príbudzného, kupca to satmárskeho do Budapešti donesený; jak ho ale skladali a do ús'avu zaviesť chceli, ten im páty otrčil, ani ho nechytíli, a po dnešný deň mu na stopu neprišli.

Električná (hromová) železnica sa bude stavať medzi Veľkým-Váradinom a Debrecinom. Každú hodinu pôjde vlak vo dne; v noci len nákladno.

Zas uprskol jeden liberálny panák T. Lois do Ameriky, nechajúc po sebe dlžobu z viac tisíc zlatých pozostávajúcu. On bol tajomníkom gazdovského spolku hornieho vidieku pred Tisou ležiaceho. Vrchnosť ho kurentuje.

Už aj ženy môžu byť lekárničkami: uvedomilo ministerstvo stoličné vrchnosti. Nezadlho sa im dovolí fiškaľovať, liečiť, zaiste i matrikáčiť, potom my chlapi musíme variť, šiť a domácny poriadok viesť.

Hrozným spôsobom usmrtili pri Pešti maliara Fraňa Pál pre dakolko zlatoviek; hlavu mal odťatú, nohu prepichnutú a bol na šiny železničné hodený, aby si policia myslela, že s úmyslom samovražným sám sa ta hodil pred vlak. Sú, ktorí vravia, že on pomste padol v obeť.

Najväčšia fara na svete je v Budapešti v Jozefove, počítuje okolo 80 tisíc duší katolíckych, okrem opáta-farára stará sa o dušné potreby veriacich 5 kaplánov. Na každého duchovného padne tedy asi 16 tisíc duší.

Zabitú našli dcéru horára v lese pri obci Tamócž ležiacom. Doposiaľ ešte nevyskúmali, kto ju mohol zabiť.

Zlatý sobáš mali vo Veľkom-Becskereku Michal Michalek a Zuzka Doboš. Mali oni z tej príležitosti okolo seba 5 detí, 25 vnukov a 2 deti od vnukov.

V Prahe sídení hvezdári sa usniesli, že najbližší kongres v Judapešti budú vydržiavať. V ktorom roku sa to stane, to nevieme.

Jaké bude počasie? Istý predpovedateľ počasia Habenicht prorokuje stále peknú jaseň, a tuho treskúcu zimu; kdežto známy predpovedateľ počasia Falb prorokuje na celý sept. a okt. dažď a ľavnú zimu.

Tri zlaté kalichy dala vláda vyhotoviť, aby pri otvorení Železnej brány Veličenstvo naše i s dvoma kráľovskými hosťmi pripil z nich na zdar veľkolepému dielu. Po zatvorení tej slávnosti zostanú kalichy vlastnosťou týchže kráľov na pamiatku tej slávnosti.

20. sept. bolo 27 rokov tomu, že násilné ruky obraly svätého Otca o hlavné mesto celého katolíctva.

Málo je židov v Srbsku, a síce len 4510 (v Judapešti je ich 210 tisíc), bárs obyvateľov je vyše 2 miliónov, a síce preto sa im tam nepáči, lebo sa tam dochováva veľa sviň a málo husí.

Majitelia cukrových dielni nedávno sa usniesli, že v budúci rok za metrický cent cukrovej repy nedajú viac, nežli 60 krajciarov. Sme zvedaví, čo povie k tomu pán minister orby?

Ctení Predplatitelia!

Toto je posledné číslo druhého ročníka. Budúce číslo bude prvým číslom tretieho ročníka. Tedy Kresťan už dva roky má za svojim chrbátom. Svoj cieľ on obsiahol; boja sa ho liberáli, jako zlý duch svätenej vody.

Len vytrvajte i naďalej v boji, ku ktorému Vás Kresťan pozbudil, v ktorom Vás on uduševňoval.

Sebe by ste zostali neverní, keby ste sa od Kresťana odvrátili.

Podporujte nás všemožne. Kto nezaplatil za minulý ročník, abo ani za prvý ročník, prosíme ho, aby to čím skorej do poriadku doniesť láskavý bol.

Rozširujte Kresťana, lebo však Vás on všemožne poučuje a zastáva. Kde sa Kresťan rozšíril, tam už koniec bere moc židovsko-zednársko-liberálna.

Redakcia Kresťana.

DOPISY.

Od MALÝCH OPATOVIEC.

Velactená Redakcia!

Píše očitý svedok, ktorý dňa 13-ho sept. r. 1896 na ľudovom shromaždení v Malých-Opatovciach prítomný bol, a ktorý aj s prísahou bárs pred najvyšším súdom krajinským je hotový potvrdiť tu níže opísanú surovosť a divokosť liberálno-židovských tatárov.

Strasúcim srdcom, — so smeravenou rukou beriem pero do ruky, abych opísal tú neslýchanú divokosť a surovosť, ktorú páni židovsko-liberálni tatári dňa 13. sept., teda práve na *Meno preblah. Panny Márie* u nás v Malých-Opatovciach sprevádzali, a že toto všetko, ako sa skutočne robilo, nepreháňam, lež čistú pravdu hovorím, nech mi tak Pán Boh pomáha i prebl. Panna Mária.

Keď dňa 30-ho aug. b. r. sa malo „ľudové shromaždenie“ vydržiavať, prišiel s hora pokyn, že sa shromaždenie zakazuje, pre slávnosť pomníka na „Zobore“. Ľudové plakáty driapali a vyhrážali sa, ktorý si na svoj dom dal vylepiť, že 10 zl. pokuty bude platiť, ľudí z cesty vracali, a žandári nechceli ľudí do kostola na služby božie pustiť; lež tie najruhavejšie a ohavnejšie reči na kňaza kydali, chlapov posielali do krčmy — aby si išli vypiť, ženám ale riekli:

„*Nechodte ženy, dievky do kostola, lebo vás kňaz v kostole všetky poškvurní!*“ — Nad všetkých ale najviac sa Bohu ruhal jeden od viery a Boha odvrátený opatovečan menom *Bartoš Halásov*, ktorý už s jednou nohou je v pekle a druhou je v hrobe, lebo je už starý človek.

Že aj páni žandári tiež také bohoruhavé reči medzi ľudmi roztrusovali, je poľutovania hodná vec; ja myslím, že páni žandári sú preto ustanovení, aby na verejný poriadok dohliadali, a nie aby bohoruhavé reči sprevádzali, ľudí k nemravnosti učili, veru nie, proti tomuto sa smele ohradíme, my nie preto platíme na žandárov, aby oni takto s ľudmi zachádzali, keď si svoje práva zastávajú.

Toto teda bola prvá demonštrácia, proti „ľudovej strane“ nameraná.

Pýtalo sa druhé povolenia, ktoré sa aj skutočne obdržalo, ale pod akými podmienkami? Celý stoličný aparát sa zdvihol, notári, rychtári a všelijakí potrimiskovia mali sa porozírhovať, čo boli na všetky strany sveta porozháňaní, zakazovali, vyhrážali sa ľudom, že po 10 zl. pokuty budú platiť, jestli pojdu na shromaždenie, potom, že ak sa opováža ísť, tam strieľajú budú do nich vojáci, žandári atď. a podobné takéto nesmysle roztrubovali medzi ľudmi; a keď to nešlo, nuž zase sa chytali nového figlu: sľubovali, dávali na silu piť, jest a sľúbili ľudom aj muziku; nuž ale ľud sa veru nedal obalamutiť a len ta išiel, všetko sa hrnulo do Malých-Opatoviec na ľudové shromaždenie.

Dňom predtým sa príprava robila k uvítaniu vzácných hosťov, ozdobné brány obložené kvietim a zástavami, cesta, kade mal ísť sprievod, bola májkami vysadená, zástavy vialy na všetky strany, na druhý deň o pol 10. hodine dojachal vlak do malotopolčianskeho nádražia, kde mu skvelé banderium so zástav-

kámy v ústrety išlo, keď ale jeho vysokoosvietenosť pán gróf *Ferdinand Zichy* sostúpil so železnice: tu v krásnej a srdce prenikajúcej reči bol od nášho milovaného p. farára Alex. Karácsonyi-ho privítaný, dievčence ale v bielom oblečené odovzdaly Vysokým hosťom veľmi krásne bukréty, a tak išiol pochod rovno do fary, kde bol od ľudstva privítaný, po malom oddychu šlo sa do chrámu na služby božie. Prítomný boli jeho vysokoosvietenosť pán gróf Ferdinand Zichy rytier rúna, krajinský vyslanec dr. Ján Zelenyák, dr. Vincenc Vaculík a Andrej Maršovský.

Po službách božích po obede o pol 3-tej hodine započalo sa rečenie. Reč zahájil gróf Ferd. Zichy. Môže sa povedať, že ľudu bolo šesť tisíc okrem žien a detí; v peknom príkladnom poriadku sme stáli okolo tribúny, kde sme očakávali vodcov „ľudovej stránky.“ — Tu ale odrazu, ako keby tí najbesnejší divosi z tej najtemnejšej Afriky boli pribehli, so všetkých strán začali havkať, brechať, vyvíjať, ako besný psi; ručať, ako divé šelmy, písať na píšťalkách, ako to robia židovskí handrári a kožkári, vrešali, huľákali, štekali, ako keby ich bol z kože dral, no to bola až hrôza sa na toto podívať; tie krivé nosiská im ešte krivšie ostaly, tie čamblavé nohy sa im tak triasly, ako drozdovi . . .; *tie hnusné tváriská a oči im celkom zdívely, hrôza a hrôza obkľučuje človeka, keď si len na to pomyslí, ale tak sa zohaviť . . .!*

My sa obzrieme, čo sa to robí a zkaže je to, keď besných psov a afrických divochov nikto nepúšťal dnuhá, — no ale na šťastie nebolo ich tak veľmi veľa, lebo ich šťastlive na drôt pochytili. A čo tu videl: „Zlatomoraveckých „múdrych pánov,“ ktorí sa vydávajú za „intelligenciu,“ a ktorí toľko intelligentnosti majú pri sebe, ako tí — kočujúci valašskí cigáni, potom židi: kupci, páleničari, krčmári, kožkári, handrári, židovskí pankarti, papfusi a židule — *toto hľa tá zgerba „intelligencie!“*

Statočných a poriadnych ľudí sa zepírla tvár hanbou, — nad touto ohavnosťou a neuctou židovských befarov.

Kde je tu človečenstvo. auktorita, cit ľudský? Veď kto nechcel počúvať, nemusel prísť na pohoršenie iným, mohol radnej svoju divokosť doma v skryte robiť, aby ho aspoň statoční ľudia nevideli; — ale prišli sa ukázať svetu, že akí sú oni »múdri vo svojej divokosti a surovosti.“

Pfuj, môžete sa hanbiť, ktorí s takouto zgerbou ľudskej spoločnosti dcžite. — My (liberálneho smýšľania), keď sme toto hnusné a ohavné držanie týchto podliakov videli — s oškľivosťou sme sa odvrátili a riekli sme: my máme s touto stranou držať a tiež takýmito otrženci sa stať? — Nikdy! Čo by sme sa ako horko-fažko opatrovali, — radnej smrť, nežli s týmto židovskými befarmi len do reči prísť. — Hanbiť sme sa museli za takých bratov, ako nám nasilu na tiskajú! Aby sme s nimi konverovali, my týchto za bratov uznávať a s nimi konverovať? — Ja som liberál, ale abych ja a moji spoločníci s takouto bez citu a statočnosti ľudskej obcovali, veru nikdy!!

A tak opravdive čistí liberáli sa odvrátili od tejto zgerby židovsko-liberálnej s tou najväčšou oškľivosťou; lebo veru my čistí liberálneho smýšľania si veru takto nepoprávame, keď sme si tú stránku zvolili, ktorá je veru pre nás zkazonosná, lebo keď takto sa bude vždy pokračovať len s násilnosťou a s grobianstvom od takejto luzy židovskej, veru sa všetci odvrátíme od vás. Ale ani ja zato nezatracujem všetkých poriadnych židov, ale len tých, ktoré takéto hnusné

ohavnosti sprevádzajú; „lebo komu čnosť, tomu čnosť, pastierovi trúba!“

Nuž ale aj zaslúžila táto luza židovská aj trest, lebo hneď jako sa začala besniť a demonštrácie vyvádzať, bola vyhnaná, opluvaná chrachotinami, do zatku vykopaná, a s tými vajciami, ktoré tá zgerba židovská so sebou doniesla a chcela hádzať do ľudí, bola sama omazaná a na obdiv sveta a posmech vystavená, ale aj pár poriadnych zaúch dostala tá divá zgerba od ľudu; pravda-že tam bližšie sa neopovážili ísť k tribúne, lebo bolo by bývalo s nimi ešte horšie, lež len vždy sa žandárom pri zadku držali, toľko guražu nemala tá háveď židovská, aby bližšie medzi ľuďmi sa bola dostala, lebo boli by im tie krivé nosy a tie čamblavé nohy odrazili. Ale čože, keď tí čambliaci mali žandárov, a to bolo žandárom prísne naloženo, aby „ľudovej strane,“ kde len môžu, tú najväčšiu krivdu robili, a tí verní svojmu povolaniu, začali nemilosrdne ľudovú stránku strašne mordovať, chytali a do areštu zatvárali, kde mnohých pochytili a pozatvárali, keď tým divým šelmám ich handárske a kožkárske píšťalky posoberali a hnusníkom do smradlavých papuľ nachrákali, pre toto, že nedovolili si na svojej stránke toto robiť, boli odvedení a žalárovani, a len na mnohé prosby neskoro večer domov pustení. Ale aj ja pánom žandárom trochu vysvetlým vec: „keď oni takto po grobiansky a so surovosťou budú zachádzal s ľuďmi, ako aj zachádzajú, nuž aj oni trestu božieho neuđu, a potom nech si nemyslia, že vždy budú žandarmi, oj nie, pôjdu aj oni medzi ten ľud a budú si pýtať chleba, aby dajako ten ich mizerný život ochránili, nuž ale si ľud dobre zapamätá takých panákov a ukáže im dvere. A práve teraz taký vyzlečený, vyslúžený žandár chodí si pýtať službičku, nuž ale bol tiež tou pýchou nadutý a tak ho všade odpravujú.

Lež bol to tiež pekný špás, Obický notár nahovoril jedného sedliaka, aby robil tam na ľudovom shromaždení garáždu a dal tomu chudákovi sedliakovi zlatku, aby sa dobre opil, a keď už hodne bol ožraný, vtedy prišiel na shromaždenie a začal robiť škandál, lež žandár si pomyslel, že je to „ľudák“ — a milého od notára nahnevaného sedliaka hneď zdrazil sviazal a do kukutína zavrel, ten ale, keď videl, že je s ním zle, začal ako len vedel žandára prosiť, že je on tiež „židovský-liberál“ a že má aj od notára písmo (ferman), aby mu žandári nič neurobili, lebo že je tiež na tú stranu, čo ich notár a všetci liberálni páni; — a aj to povedal, že mu kázal garáždu robiť ľudovej stránke — lež milý žandár, keď mu sedliak písmo ukazoval — povedal mu! »aby si svoj »ferman« skoval, a na budúce neprišiel garáždu robiť v ožranom stave;« a milého sedliaka veru ani na jeho „ferman“ od notára vystavený nepustil von.

Tu ten sedliak začal bohovať a strašne kľiať až sa tie múry triasly, že aká je to židovsko-liberálna pravda, keď on musí pre notára byť zavretý, že však keď príde domov, že mu aj kosti doláme, keď ho volakde dostane. — Tak hľa na skutku potrestal Pán Boh chudáka sedliaka, že mu najprv rozum odobral a len neskôršie mu prišlo do rozumu, že mal ten talisman od notára vystavený „ferman“ tým bašibarúkom prv ukázať, a tak dozaista by sa mu nebol ani vlas na hlave zkrivil. — Tak mu treba, nech nikto nebude zradca svojej katolickej viery.

Tomuto ľudu sa veru už oči otvorily, a môžem sme povedať, že dnes-zajtra „ľudová strana“ na každý pád musí zvyťazit, lebo slávnostný sľub učí-

nilo, že ani za peniaze, ani za žiadnu žranicu sa viacej zapredávať nedajú a keď, sa takto pokračovať bude; — tak príde tá doba, že ani s tou najväčšou násilnosťou, jako židovsko liberálna strana posiaľ sprevádza, sa nedá zklátiť. — Daromné je všetko namáhania so strany židovsko liberálnej, tá sa veru na násilnenstve neudrží, lebo keď Boh s nami, kto proti nám!

Reč, ktorú »vodcovia ľudovej strany« držali, bola pekná a za vieru, za vlasť a kráľa veľmi oduševňujúca, ľud s radosťou počúval reči vodcov. A keď sa všetko šťastlivo pri peknom poriadku dokonalo, — bárs sa akokoľvek židovská luza prekazit usilovala, predsa sa vodcom ľudovej strany podarilo s krásnou rečou sa odobrať.

Naučenia si ale ľudia z toho do svojich sídc pripustili — a ten sľub učinili, že od tohto času sa budú, ako len možno, každého smradľavého žida chrániť a varovať.

Z toho ohľadu by bolo veľmi za potrebné, sväté missie vydržiať tu v tomto okolí naším ľudom; a potom uverkový- a potravný- spolok založiť, aby tento úbohý od židov na vnivoč obrátený kresťanský národ sa vypomohol z jarma židovského, a aby jemu pofahšenie spraviť sa mohlo, lebo veru nás tu židia strašne prenasledujú, ľudia sú tu už zväčša otroci židovskí, ktorí s nimi celkom ako so zvermi, nakladajú, bijú ich, vláčia ich, kopajú ich, slovom celkom tak robia s nimi, ako s otrokmi a to len pre tú nešťastnú korhelicu.

F. N.

Z KYSÚC, 14. sept.

Veľavážený pán Redaktor!

Strašné počasie panovalo u nás v mesiaci auguste. Celoročná úroda takmer na vnivoč nám vyšla. I zemiaky, hlavný pokrm chudobného ľudu nášho, veľmi hnijú. Bieda bude u nás veľká. Počúvame, že už i stoličné vrchnosti rozmýšľajú nad smútnou budúcnosťou, ktorá hrozí kysuckému kraju. V Trenčíne 14. sept. mala byť porada o tom, ako odpomôcť mohlo by sa hroziacej biede. Ktosi poznamenal, že snáď radí sa tam budú i o budúcich voľbách. Nevieme, či reč bola tam i o voľbách, len to vieme, že liberáli pilno chystajú sa ku voľbám. Už pri popisoch voličov dokázalo sa to, keď skoro všetkých „nespofahlivých“ voličov jednoducho vynechali. Najlepšie by bolo, keby pán slúžny vymenoval ablegáta, a bolo by po paráde. Ľud nemusel by sa unovať a krčmárom nemuselo by sa platiť za korhelicu pri kortešačke. Veď tu ktosi spomínal, že liberáli peniazmi zaplavia všetky krčmy, a bude sa liberálnou korhelicou rozširovať svoboda a mravnosť.

Pánu Šipekymu, ktorý tak krásne skácal z liberálnej strany von, a zase nazpät, hrozí nebezpečenstvo. Pán slúžny Haydin tiež bude vraj vystupovať. Nuž, to sme trúfali, že pán milý Haydin veľkú chuť má ku ablegátstvu; no aj ustečká by mal k tomu lepšie, ako Šandorko. Avšak nikomu nenapadlo oslovíť p. slúžneho, aby hlásil sa za ablegáta; o dákej veľkej dôvere a náklonnosti ku nemu nič sme nepočuli, a hľa, od razu chýry idú, že vraj na notárov a na obce vyzvanie prišlo, aby dôveru hlasovali p. slúžnemu a aby prosili stolicu, žeby im p. Haidina za kandidáta poslala. No my myslíme, že milý pán Haydin najlepšie vie, odkiaľ to vyzvanie pochodí; zaiste aj to vie, že ľud k nemu nemá tej dôverky,

aby si ho za ablegáta žiadal. Len úradníci, notári a krčmári podpíšu mu dôverku na rozkaz, ale väčšina voličov volíť chce dľa svojho presvedčenia a dľa svojho občianskeho práva. My ctíme si nášho slúžneho, ale rozkazovať pri voľbe nedáme si, veď preto je voľba voľbou, aby sme si svobodne volili. Slúžny a notár nemá tej moci, aby nás nútil slepo hlasovať a kadejaké vymyslené dôverky podpisovať. Nie sme my medvedi, aby nás na retiazke vodili. My chceme byť rozumní, svobodní občania a od ľudovej strany neodstúpime ani k vôli pánu Haydinovi. *Volič.*

POVÁŽSKA BYSTRICA, 21. sept.

Veľavážený pán Redaktor!

Ani sme nevedeli, že tu v Bystrici i drotárov máme. Teraz sme sa dozvedeli z toho „opravdového krčmára“, že tu u nás i opravdoví dráteníci pracujú, nie síce s drôtom, jako iní statoční drotári, lež s perom a kalamárom. Že drotár radšej má drotovať, ako do „opravdového krčmára“ čarbať, o tom presvedčil nás akýsi Jano Králik, ktorý na miesto drotovania dal sa do čarbania a v šentíši opravdového krčmára opravdové hlúpoty nadrotoval. „Chudobným roľníkom a dráteníkom“ sa pomenoval na konci svojej drotôvky. Ponosuje sa na biedu, a predsa nejde pluhom orať, ani drotovať, lež od ľudovej strany čaká pomoc a obľahčenie.

Nuž zapamätaj si, milý náš drotáru, že pečené holuby nelietajú ani daromným drotárom do huby. Keď máš núdzu, pracuj! Chodz za pluhom, alebo drotuj drôtom, nie ale perom. Povedz ablegátovi tvojmu, aby rozdal plat svoj ablegátsky biednym roľníkom a drotárom, na miesto toho, čo podporuje a platí »opravdového Krestana«. Povedz trenčianskym ablegátom, aby roľníkom a drotárom dávali peňažnú podporu, nie ale „opravdovému“ svojmu pajtášovi. Povedz milý drotáru, pánu fčišpánovi, že radšej mohli slúžnovci chudobe rozdať tie peniaze, ktoré sa potrovilny na pivo a guláš na výstave v Balaton-čarde.

Musíš mať slabú hlavu. milý drotáru, keď zabudnul si na tie urážania, ktorými obsypaný bol náš pán farár v tom tvojom „opravdovom“ krčmárovi, a teraz už lichotíš pánu farárovi a „vážnym“ ho menuješ. Odrotuj si tvoju vzácnu opravdovú tekvicu, aby si mal lepšiu pamäť.

Ty milý drotáru, neobrcaj len oči k Bohu, nespínaj len ruky ku Všemohúcemu, lež chydz drôt a drotuj, chydz pluh a pracuj. Nevandruj toľko po našich chrámoch, lež daj sa najprv pokrstiť. Keď nekrstili ťa v Plevníku, daj sa pokrstiť v Podhradí. Vieme, že všetci liberálni drotári veľkú »lásku« cítia oproti nám. Preukázali to v Domaníži, v Rajci, na Radolej i vo Varíne. Zo samej lásky k ľudu duplovaný plat chceli dať na mesiac stoličným úradníkom, a tento rok trojnásobne zarátal sa im do pensie. O tomto nič nevieš drotáru, ani o tom, že lietavský matrikár z »lásky k ľudu« do Žiliny sa preniesol, a ľud teraz unovať sa musí k nemu a drahý čas mrhať. Oznam to p. fčišpánovi, aby lietavskému ubohému ľudu pomohol. Ponáhľaj sa, drotáru! Však asnaď nemáš i ty slinačku a kulhačku.

Sámi von Goldstein.

 HOSPODÁRSTVO.

Kedy je lepšie stromy sadiť ?

Už dávno si lámu ľudia hlavu nad tým, kedy je lepšie stromy sadiť, či v jaseňi, abo v zime ?

To je taká otázka, že i trojaká odpoveď sa môže dať na ňu.

Daktorí vravia, že je to všetko jedno, nech sa len stromky dobre zasadia. — Mnohí to tvrdia, že prospešnejšie je na jar sadiť ich; konečne najviac je takých, dľa ktorých jasenná sadba najviac je hodná.

Medzi 44 znalcami bolo jednúc 11 takých, ktorí považovali jarné sadenie za najosožnejšie; 13 ich bolo, ktorým to všetko jedno je; 20 ale takých bolo, ktorí oduševnení boli za jasennú sadbu.

Ten najchýrečnejší praktičný prirodoznalec ale skočil na stranu jasennej sadby, a síce z následovných príčin :

1. Keď sa v jaseňi zasadí stromčok, korene jeho pourážané sa zalejú, nové koreňky sa utvoria na toľko, že hneď zavčas jara on husto a tuho môže korene pustiť.

2. Následkom dažďov a sňahu sa zem utlačí, a tak i náhodné menšie škáry medzi koreňami sa zapchajú.

3. Zimné mrazy a dažde popukajú zem, skrže čo ju vystavia povetriu, a tak úrodné čiastky povetria vojdú do nej, čo je len na choseň stromu: kdežto cez celú zimu dažďom a sňahom moknutá zem sa stane ťažkou, hustou.

4. Korene o veľa skorej uschnú na jar, nežli v zime, keď ešte nenie teplo, vtedy ale je dostatočne.

5. Viac sucha vydržia v zime, abo v jaseňi sadené stromky; ony sa obídu aj bez polievania; kdežto jarnie stromky — nepolejeme-li ich poriadne — obyčajne sa podrobia ortelu vyschnutia.

6. Nesmieme ani tú okolnosť vynechať, že v jaseňi si o veľa lepšie môžeme preberať medzi stromkami školky, nežli na jar, keď sú už stromky poprebierané.

7. Konečne dobre vieme, že stromky už zavčas jara pučia; a tak keď sa ony na jar kopú, prevážajú a sadia, tie púčky sú ustavične vystavené nebezpečenstvu, že sa poodlamujú.

Kto tedy presádza stromky, nech radšej činí v novembri, nežli v decembri, radšej v

decembri, nežli v januári; radšej v januári, nežli vo februári; radši vo februari, nežli v marci.

Jama ale pre stromčok vykopaná nech je asi na dva metre hlboká a na pol druha metra široká.

Je-li zem planšia, do jamy je dobre nasy-pať mästnejšej, aby tak stromčok hneď zpočiatku mal dostatočnej potravy, a sa nemusel zakrpatiť.

Cachtičan.

Knížná polica.

Príprava ku sv. spovedi a prijímaniu poučné dielo pozostáva z 5 hárkov, a nemôžeme ho dosť vrele odporúčať pre školské deti a takých dospelých, ktorí celkom isto a určite sa chcú spovedať; cena viazaného výtisku je len 15 kr., a je k dostaniu pod týmto nápisom: T. *Lujza Csery*, Budapešť, VI. Podmaniczky u. 15.

Žartovné novinky „**Herkó Páter**“ vychádzajú každý týždeň tu na 16, tu na 8 stranách.

Slováci v celej krajine nemajú druhých takýchto noviniek, ktoré by v duchu katolíckom zastávaly ľud a česaly, prenasledovali lakomstvo úžerníkov a násilie židov. Cena na celý rok 2 zl., predplatiť sa môže pod nápisom: Redakcia „**Herkó Pátra**“ Budapešť IV., Zsibárus u. 7.

„**Kráľovna sv. Ruženca**,“ mesačník; je k dostaniu za 80 kr. v Trstenej u dp. dekana *Štefana Pironcsák*.

„**Katolícke Noviny**“ vydáva dp. *Martin Kollár*, farár v Nádaši; stoja na celý rok 2 zl.; vychádzajú mesačne dvakrát.

„**Pútník**“ mesačník stojí na celý rok len 50 kr.; vydáva ho Spolok sv. Vojtecha v Trnave.

„**Naša Nádej**,“ mesačník o sviatosti oltárnej; na celý rok je k dostaniu za 80 kr. vo Vacove u dp. *Michala Varga*.

„**Dom Tobijašov**.“ Výborné — asi 300 strán obsahujúce — dielo, ktoré každej rodine len vrele odporúčať môžeme. K dostaniu je za 65 kr. v Teplej (Lenge) pp. *Bélabánya* u dvp. farára *Richarda Osvalda*.

ODKAZY REDAKCIE.

Rukopisy nedávame nazpák a listy bez podpisu mena neberieme do povahy.

Uctive prosíme našich ct. predplatiteľov, aby číslo obalky, pod ktorou im noviny chodia, na koniec nám naznačili ráčili, lebo takto ľahšie si do knihy zapísať môžeme.

Mnohým: Kalendáre s doberkou len v tom páde môžeme poslať, jestli si ich kto objedná aspoň desať kusov; ináč by dôberka veľmi drahá bola, a tak je o veľa lepšie vopred poslať peniaze, jestli sa od desiatich menej výtiskov požaduje.

Vážny odkaz. Keby sa ešte dakde opovážil poštar balíky, kalendáre naše obsahujúce objednatelom nechceť vydať, ten istý objednatel hneď nech si pýta knihu ponosov, ktorú vydať je povinný poštar, a nech vpiše do nej svoju žalobu; abo nech si zavolá dvoch svedkov, a v prítomnosti týchto nech žiada znovu ten balík; keby poštar sa opovážlivo ešte i vtedy protivil; treba napísať celú udalosť (skrže duchovného v maďarskej reči) a tymi dvoma svedkama nechať to podpísať a na direkciu poštovú to zaslať. Však uvidíme, či bude v tej veci poriadok; takému pánovi nepomôže potom ani náhodné tajné nariadenie, čo útok proti spisom ľudovým namerené.

Dp. P. J. a P. M. Gyetva. Od všelikiaľ sa ponosujú, že náš časopis nevydávajú riadne v stolici zvolenskej. Jedon predplatiteľ píše, že sa to na nový rozkaz fšišpána robí. My sa ale toho nefakáme, a už sme oznámili u direkcie pošty shabateľov. — Pri každom takom páde nech sa páči rovno pána poštára na otázku vziať.

Evanjelik a Bič. Váš dopis sme museli na bok sotif, lebo ste sa nepodpísal, bezmenné rukopisy ale skrže zodpovednosť uverejniť nemôžeme.

Ludomil. Len dopisujte častejšie; a vždy ráčte tak dobre a zreteľne písať, jako teraz.

Nové-Mesto. K. Vaše riadky nám novej chuti a sily dodali k práce, a sa budeme usilovať požiadavke vyhovieť.

Vrbové S. N. Kalendáre sú k dostaniu u p. kaplána, kupte si radši od neho.

Opatovce. Len rozširujte; my sme síce v iných skladali nádej; no nič to za to, celý život je taký, že človek ustavične sklamaný býva.

Mnohým. Ctení objednatelia kalendára veľmi často celkom nezreteľne vypíšu tak svoje

meno, jako i meno obce, abo mesta, v ktorom bývajú; a z tejto príčiny dakteri prístedomiti páni poštári nám už veľa balíkov nazpák poslali, že adresovaného neznajú. Mnohým — ktorí žiadali Kalendáre — jedine z tej príčiny sme doposiaľ neposlali, lebo sme nevedeli ich meno prečítať, a náhodným útratám sme sa nechceli vystaviť.

Spolu tu upozorňujeme ct. predplatiteľov na to keď niekto nedostane noviny, nech listovne alebo na korrešpondentnej karte nepýta druhé, lebo to je unovanie a i útraty, lež nech ide na poštu a osloví poštára, aby reklamoval noviny úradne on. To je povinný učiniť každý poštový úradník úplne za darmo. Keď by niektorý to nechcel urobiť, treba to napísať do žalobnej knihy, jaká musí byť na každej pošte, alebo v liste ho udat u poštovej direkci. Veď potom vykoná. Úradná reklamácia má ten osov, že poštári väčší pozor dávajú na novinky a neozhadzujú ich tak ľahkomysle.

Obchodné zprávy.

1. Zbožie: Pšeni a 7.00—7.30 zl. Raž 6.10—6.20 zl. Jačmeň na krm 4.20—4.50 zl. do pálenie 5.20—5.90 zl. na várku 6.40—6.70 Oves: 5.30—5.75 Kukurica 3.70—3.75 Proso: 5.00—5.75. Vo Viedni každý mc. o 50 krov drahší.

2. Olejové zrná. Lanové semeno 08.75—09.50. Kopnopné semeno: 08.55—09.00.

3. Strova: Veľká biela flizula 7.00—7.25 tmavá 7.50—8.00 okruhlá: 7.25—7.50., tarkavá 6.00—6.50. Šošovica 14.50.15.50. Hrach 8.50—(8.9). Čistý 12.00—12.50 zl.

4. Kupecké zelinové plody: Mak 15—16. Burgyňa 0.00—1.80. Cibula 5.00—7.10. Cesnak: 19—25 zl. Petrželem: 5.00—9.00. Paprika 135—140 zl.

5. Potrava: Seno. Lúčne seno. 1.80—2.50. Slama. Na postielanie: 1.20—1.40. Žup 1.30—1.90.

6. Siatie: Červená čatelina 28—32. Lucerna 35—42 zl. Jarn ledník 6.00—6.50 zl.

7. Hospodársky dobytok: Dovezeno bolo: as 316 hospodárskych volov; 225 dojných kráv. Následovné boly ceny. Výborná pára volov do jarma do 290—320 zl. Dojné kravy: za jedon kus 70—125 zl. Trh na ovce: Dovezeno bolo 1157 kusov oviec. Ceny: 12—16.00 zl. za páru, a 15—18 kr. za živý kilo. Sviňský trh: za kilogramm 16—18. V salašoch 0000 kusov bolo umiestnené.

8. Zverové dorobky: Med žltý kvapkaný: 26—30 zl. Vosk 164—165. Vajcá 52—65. Loj. Maslo I. 80—160 zl. II. 60—110 mc. Slanina 48.00—50., udená 51—00.00 zl.

9. Remeň funtový od 152—185 kl. tercy 135—156.

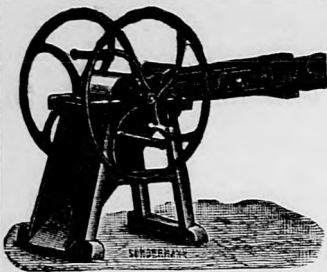
10. Kraviny vrázkované 165—175.

11. Telaciny barnavé 12—13 kl. 420—440.

12. Telaciny najl. víksovky 420—440, stredné 350—365 ažené a vrázkované 330—340, blysk. remeň najlepši 150—155 prsné listy 165—170.

Zodpovedný redaktor: Mikuláš Lepšényi.

Hl. spolupracovníka dočasne zastupuje: Čachtičan.

MICHAL TRESKOŇ**V NAGY-BITTSE, (TRENCSÉN MEGYE)**

fabrika na hospodárske mašiny, odporúča p. hospodárom žentúre, sečkovice, mlátačky, rajtáre, triery, rozsevačky, šrotovníky, struhadlá, mašiny na kapustu, mašiny na moržovania kukurice, pluhy a brány, amer. hrable mašiny na lámanie stromovej kôry, mačkadlá na slad a borievky, cirkulárne pily, mangle na prádlo, decimálne váhy.

Obrazkové cenníky pošlem na žiadosť franko.

Lurdská voda

zo zázračného prameňa, v pôvodných litrových sklenicách je k dostaniu — **Jedine** —

u Gustáva Stampfl,

v Budapešti VIII. Gólya-ulica č. 28.

Cena bezpoplatku spolu so zaobalením 2 zl. 10 kr. ďalej ručníky **Sv. Veroniky** s hodnovernými listinami, kus za 1 zl.

Do svojej kolárskej dielne príjmem hneď dvoch zručných pomocníkov.

Spolu odporúčam sa ctenému obecnstvu k vyhotoveniu kočov a vozíkov. Na požiadanie dodám tieto vyhotovené i od kováča a sedlára solídno a lacno.

JÁN OLEJČEK,

kolár v Turč. Sv. Martine.

Papier makulatúrový

je k dostaniu u nás; metrický cent stojí 6 zl. 50 kr.

Velebným farským úradom.

Tlačiareň „Svätého Gerharda“ s úctou na vedomosť dáva, že od týchto čias všetky cirkevné výtisky bude na sklade držať, a za najlacnejšiu cenu budú k dostaniu. Posávaná na sklade sú a hneď sa môžu poslať: **Testimonium Confirmationis** 100 kusov 50 kr.

Výťah z krstnej matriky: 100 kusov 60 kr. — Smrtný oznam: 100 kusov 70 kr.

SOBÁŠNE A SMRTNÉ LISTY,

na jemnom silnom papieri: 100 kusov 1 zl. 20 kr.

Ďalej k dostaniu sú:

knížočky pre údy občianskych spolkov a knížočky splácováce.

Kus týchto 12 stranových knížočiek so silnou obálkou na osmorke predávame za 3 kr. okrem toho tlačiareň „Sv. Gerharda“ prijme jakékoľvek nariadenie, cirkevné, obecné a súkromné Odtisky a odposiela ich za najkratší čas, a za najlacnejšiu cenu; silný dobrý papier dáva a krásne vyhotovuje.

S úctou prosíme velebných pánov farárov, predstavených obcí, údy rozličných spolkov a každého katolíka, aby si od týchto čias tlačiarne výtisky nie v židovskej tlačiarne alebo v takej, ktorá nemá žiadnych zásad, kupovali, lež aby vyhľadali katolícku tlačiareň „Sv. Gerharda“, ktorá im vždy stojí na službu, a aby takto podporovali katolícku vec. Podajme si všetci ruky, vtedy sa budeme dobre mať.

Naša tlačiareň jakožto neohrozená zastupiteľkyňa katolíckych záujmov, bude sa s tým honosiť, jestli že požiadavkam v každom ohľade môže zadosť učiniť a si chválu získať od tých, ktorí si u nej kupujú.

S úctou

Budapešť, 1895. (VIII., Práter-ulica 44.)

Tlačiareň „Svätého Gerharda“.